

**TUKI OIKEASTA PAIKASTA (TOP) –
STÖD FRÅN RÄTT PLATS
LÄNSI-SUOMEN LASTENSUOJELUN MONIALAINEN
VAHVISTAMINEN 2020-2022
HANKESUUNNITELMA**

Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (Oy VASSO Ab)

Sosiaalialan osaamiskeskus Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Satakunnassa (Pikassos Oy)

Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus (SONet BOTNIA)

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området (FSKC)

Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö

Turun yliopistollinen keskussairaala, psykiatrian toimialue

Turun kaupunki, Hyvinvointitoimiala

Sisällysluettelo

1. Yhteenveto	1
2. Lähtökohdat ja tavoitteet	1
2.1. Lastensuojelun monialainen kehittäminen: tilannekuva	2
2.2. Kohderyhmä	3
2.3. Tavoitteet	3
3. Hankkeen toteutus	4
3.1. Työpaketit ja toimenpiteet	4
3.2. Alustava työsuunnitelma	6
4. Hankkeen organisointi	7
4.1. Toteuttajatahot	7
4.2. Hankeroolit	7
4.3. Asiakkaiden osallistuminen hankkeeseen	9
4.4. Kustannukset ja rahoitus	9
4.5. Ohjausryhmä	10
4.6. Viestintä	10
4.7. Seuranta ja arviointi	10

1. Yhteenveto

TOP-hankkeen päätavoite on kehittää lastensuojelun piirissä, erityisesti sijaishuollossa, olevien lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tukevia palveluja. Hankkeessa huomioidaan lastensuojelun palvelut kokonaisuudessaan silloin kun se on kehitettävien sisältöjen osalta tarpeellista.

TOP-hanke jatkaa Lape-kärkihankkeen (2016-2019) monialaista kehittämistä. Systeminen lastensuojelu on hanketta ohjaava ajattelutapa. Hanke tuottaa maakunnallista koordinaatiota systemisen lastensuojelun kehittämiseksi. Hanke toteutetaan pääosin sähköisellä työskentelyalustalla yhteistoiminta-alueen (YTA-alue) maakunnallisena yhteistyönä. Maakunnilla on kehittämisen painopisteet, mutta kehittämistyö levitetään verkkoalustalla. Hankkeen toimenpiteet toteutetaan sähköisinä etätaapainina ja yhteisiä sähköisiä työtiloja hyödyntäen.

Keväällä 2021 käynnistetään digitaaliset kehittämistapahtumat lastensuojelun, koulu- ja varhaiskasvatuksen sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden ammattilaisille. Kehittämistyöhön kutsutaan avoimesti mukaan myös järjestöjen edustajia sekä kokemusasiantuntijoita. Hankkeen teemat keskittyvät lastensuojelussa sijaishuollon, koulun ja varhaiskasvatuksen sekä päihde- ja mielenterveyspalveluiden liittymäpintojen asiakaslähtöiseen palveluiden kehittämiseen. Hankkeen osallistajat muodostavat yhteistyöalueen laajuisen verkoston.

Jokaisessa maakunnassa työskentelevät hanketyöntekijät vastaavat maakunnalliset kehittämistyön painopisteet ja vastualueet huomioiden hankkeen aikana kehittämistyön suunnittelusta, toteuttamisesta ja raportoinnista, asiantuntijaverkostojen koordinoimisesta, tiedottamisesta sekä yhteistyöstä muiden toimijoiden kanssa alueellaan. Lisäksi hanke koordinoi lastensuojelun systemistä kehittämistyötä hyödyntäen muun muassa sähköistä alustaa.

Hankkeen toiminta-aika on 1.8.2020–31.12.2022, jonka lisäksi raportointia on mahdollista toteuttaa 30.04.2023 asti. Hankkeen hallinnoijana toimii Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Hankkeen osatoteuttajia ovat YTA-alueen sosiaalialan osaamiskeskukset, Turun yliopistollinen keskussairaala, Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö sekä Turun kaupunki. Hankkeen toimintaan osallistumisen ovat hyväksyneet kaikki YTA-alueen kunnat. Hankkeen toimintakustannukset ovat 1 204 232 euroa ja rahoittajana toimii sosiaali- ja terveysministeriö sekä omarahoitusta kerryttävät hankkeen osatoteuttajat. Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa omarahoitus kerrytetään työpanoksina. Pohjanmaalla omarahoitus rahoitetaan työpanoksilla ja kuntaosuuksilla.

2. Lähtökohdat ja tavoitteet

2.1. Lastensuojelun monialainen kehittäminen: tilannekuva

Lape-kärkihankkeen aikana lastensuojelun kehittämisessä on päästy hyvään alkuun kohti lastensuojelun laatusuosituksen mukaista ihmisuhteperustaista, lapsilähtöistä ja lapsen oikeuksista huolehtivaa työskentelyä. Kuntien välillä on kuitenkin suuria eroja ja myös monialainen yhteistyö vaatii vielä kehittämistä.

Länsi-Suomen YTA-alueen lastensuojelussa sijaishuoltoa on maan keskitasoa enemmän. Satakunnassa ja Vaasassa teini-ikäisten sijoitusten taustalla on usein päihdeongelma. Sijaishuollossa olevien lasten psykiatrisista palveluista on pulaa ja konsultaatiokäytännöt eivät

osin toimi johtuen psykiatrien vähäisyydestä alueella. Erityisesti Varsinais-Suomessa sijaishuolto on laitospainotteista.

Taulukko 1. Ajantasaisia indikaattoreita (THL).

	Sosiaali nettokustannus/asukas, 2018	Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17v. % vastaavan ikäisestä väestöstä (2018)	Kodin ulkopuolelle sijoitetuista 0-17v. laitoksessa (%) kaikista sijoitetuista (2018)	Lastensykeiä käynnit/100 00-12v.(2017)	Nuortensykeiä käynnit/1000 13-17v. (2017)	Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019)	Ollut tosi humalassa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019)	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat (2018)
Varsinais-Suomi	1411	1,6	42,6	276,2	901,7	9,3	11	7,5
Pohjanmaa	1386	0,7	39,9	257,4	948,3	4,2	8,3	6,5
Satakunta	1586	1,6	37	330,1	1705	9	11,2	8,1
Koko maa	1415	1,5	33,6	334,1	1192,6	8,9	9,6	7,9

Lastensuojelun valtionavustushakuun liittyvään kyselyyn vastasi Länsi-Suomen yhteistyöalueelta 26 kuntaa tai kuntayhtymää. Vastanneet kunnat edustavat väestöltään noin 70% alueen asukkaista. Monivalintavastauksista ilmenee yksimielisyys monialaisuuden merkityksestä lastensuojelussa (4,7/5). Esiin nousee myös kuntien käsityksiä lasten palveluiden puutteista. Annettujen vastausten mukaan alle 18-vuotiaiden päihdepalvelut vastaavat lasten tarpeisiin huonosti (1,9/5) ja alle 18-vuotiaiden mielenterveyspalveluiden ei koeta täyttävän tarvetta (2/5).

Avovastaukset tukivat monivalinnan tuloksia. Esiin nostetut teemat liittyivät useimmiten alle 18-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Muita yleisiä teemoja olivat työn teon prosessit, systeeminen lastensuojelu, jalkautuva työ, yhteistyö koulun kanssa ja erilaiset tiedontarpeen ulottuvuudet (kuten koulutukset ja konsultaation tarve). Avoimissakin vastauksissa painotettiin monialaisuuden ja yhteistyön tärkeyttä eri toimijoiden välillä.

Lastensuojelun sosiaalityö suositellaan organisoitavan systeemisen tiimityöskentelyn periaatteiden mukaisesti. Tällöin sosiaalityöntekijä ja asiakkaat tutkivat perheessä ilmeneviä ongelmia pyrkien ymmärtämään niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä. Nämä tekijät voivat liittyä perheen omien systeemien lisäksi myös muihin palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen, kouluun ja psykiatriaan. Systeeminen työote on osoittautunut toimivaksi, niissä kunnissa, joissa se on jo otettu käyttöön, mutta käyttöönotto on hyvin eri vaiheessa Länsi-Suomen YTA-alueen kunnissa.

Kärkihankeaikana kehitettiin myös sijaishuoltoa, jonka pitkäjänteinen valtakunnallinen kehittäminen on ollut viime vuosina vähäistä. Alulle saatiin sijaishuollon valvontaa yhtenäistävä työskentely, jota osaltaan jatkaa Lasteri-hanke, jossa on mukana YTA-alueen kuntia. Sisällöllistä kehittämistä tehtiin niin perhe- kuin laitoshoidossakin. Kehittämistyötä tehtiin monialaisesti ja osin saatiin myös luotua toimintamalleja.

Johtamiseen keskittyneet Lape-akatemit mahdollistivat monialaisia kohtaamisia ja tähän keskusteluun ohjaa myös OKM:n VIP-hanke. Hyvästä, yhteisistä tapaamis- ja koulutusteemoista huolimatta tuntuu edelleenkin olevan vaikeaa tavoittaa laajasti toisen hallinnonalan toimijoita yhteiseksi suunniteltuihin päiviin. VIP-toiminta on kuitenkin saanut hyvin vietyä erityistä tukea tarvitsevien lasten asiaa sivistyspuolen organisaatioissa YTA-alueella.

Asiakkaan osallisuus sosiaalipalveluissa ei käytännössä läheskään aina toteudu yhdenvertaisesti lain velvoittamalla tavalla. Organisaatioilla ja alueilla on suuria eroja. Sosiaalihuollon palveluissa eettisesti kestävä ja läpinäkyvä toimintatapa jää vielä valitettavan usein toteutumatta.

Sosiaalialan osaamiskeskuksista on muodostunut ketterä ja tehokas sosiaalihuollon lastensuojelun asiantuntijaorganisaatioverkosto. Sosiaalialan osaamiskeskuksissa on pienistä resursseista huolimatta vahvaa osaamista (mm. juridinen osaaminen), jota voidaan hyödyntää sosiaalihuollon lastensuojelun kehittämisessä. Satakunnassa toimii kuntien rahoittama Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö, joka toimii läheisessä yhteistyössä alueen sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa.

2.2. Kohderyhmät

Hankkeen kohderyhmät ovat moninaiset. Hankkeen varsinainen kohderyhmä koostuu kuntien lastensuojelun, koulu- ja sivistystoimen, lasten ja nuorten mielenterveyden ja riippuvuuksien sekä päihdehuollon ammattilaisista. Varsinaiseen kohderyhmään kuuluvat myös edellä mainituista palveluista vastaavien organisaatioiden esihenkilöt ja johto tarvittavan muutoksen mahdollistajina. Hankkeessa kehitettävien palvelujen hyödyn saajina ja välillisenä kohderyhmänä ovat lastensuojelun asiakkaina olevat lapset, joiden palvelut paranevat ja vastaavat paremmin heidän tarpeisiinsa.

Hankkeen kolme eri teemaa: Lastensuojelun ja koulu, lastensuojelu ja riippuvuus- ja päihdehuolto ja lastensuojelu ja mielenterveys, muodostavat kolme ammattilaisista koostuvaa kohderyhmää. Näistä teemoista voidaan muodostaa myös kolme välillistä kohderyhmää, hyödyn saajaa. Hankkeen seurannassa ja arvioinnissa huomioidaan sekä välittömät että välilliset kohderyhmät.

Hankkeen viitekehyksenä olevan systeemisen mallin suhteen kunnat ovat kolmen maakunnan alueella erilaisissa tilanteissa. Tässä hankkeessa on varauduttava siihen, että pääkohderyhmien sisällä erottuu joitakin pienempiä alaryhmiä, jotka jonkin työpaketin tai toimenpiteen osalta ovat kohderyhmänä. Näin hankkeen toimenpiteet kohdentuvat tarkoituksenmukaisella tavalla ja vastaavat käytännön kehittämistarpeisiin. Tästä on kokemusta muun muassa Lape-hankkeissa.

2.3. Tavoitteet

Hankkeen päätavoite on kehittää erityisesti sijaishuollossa olevien lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tukevia palveluja. Sijaishuolto tarjoaa kodinomaisen kasvuympäristön ja sen lisäksi lapsi ja nuori tarvitsee kasvunsa ja kehityksensä tueksi sujuvaa yhteistyötä koulun ja muiden ammattilaisten kanssa, jotka tukevat hänen hyvinvointiaan. Viime vuosina ovat muun muassa päihde- ja mielenterveysongelmat sijaishuollossa olevilla lapsilla lisääntyneet. Lasten ongelmat saattavat olla sijoitusvaiheessa jo niin kärjistyneitä, että tavanomaiset sijaishuollon keinot eivät riitä.

Tässä hankkeessa kehitetään systeemisen lastensuojelun viitekehyksen mukaisesti sijaishuoltoa tukevia erityispalveluja ja palvelujen saumakohtia, jotta lapsen ja nuoren polku lastensuojelun avohuollon asiakkuudessa, sijaishuollossa ja jälkihuollossa matkalla mahdollisimman tasapainoiseen elämään olisi turvallinen. Hankkeessa tehdään yhteistyötä asiantuntijoiden ja asiakkaiden verkostojen sekä muiden kehittämishankkeiden kanssa.

Tavoite 1: Lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ja nuoret saavat nykyistä paremman tuen koulunkäyntiinsä sekä tarvitsemansa mielenterveys- ja päihdepalvelut. Yhteistyö sijaishuoltoa tarjoavan perheen tai laitoksen, lapsen ja koulun välillä on kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä tukevaa. Lapsen kokemukset, voimavarat ja ihmissuhteet huomioidaan systeemisen

viitekehityksen mukaisesti. Lapsi tulee kuulluksi ja kohdelluksi yksilöllisine tarpeineen ja myös kokemuksiensa, elämänsähistoriansa, perheensä ja ihmissuhteidensa kautta.

Tavoite 2: Lastensuojelun monialainen osaaminen vahvistuu. Tiimityöskentelyn ja tiiviin asiakastyön avulla pyritään lapsen ja perheen tilanteen syvällisempään ja yhteiseen ymmärtämiseen ja sitä kautta vaikuttavampaan lastensuojelutyöhön. Yhteistyötä tulee hankkeen avulla pyrkiä tiivistämään niin organisaation, operatiivisen toiminnan kuin yksilöiden tasollakin. Viitekehityksenä toimii systemisen lastensuojelun malli.

Tavoite 3: Lastensuojelun piirissä olevien lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet lisääntyvät. Yhteistyöskentelyä ja -kehittämistä lastensuojelun kokemusasiantuntijoiden kanssa toteutetaan alueella nykyistä tiiviimmin ja noudattaen hyviä käytäntöjä. Kokemusasiantuntijat otetaan mukaan lastensuojelun kehittämistyöhön muiden asiantuntijaryhmien kanssa tasavertaisina kumppaneina, eettisen työskentelyn periaatteet huomioiden.

3. Hankkeen toteutus

3.1. Työpakettit ja toimenpiteet

Hankkeen toimenpiteet on jaettu tavoitteiden alle kolmeen työpakettiin. Työpaketteihin sisältyvät toimenpiteet, tuotokset ja tulokset löytyvät taulukosta 2. Hanke toteutetaan pääosin sähköisessä työskentelytilassa toteutettavana hankkeena sekä toteuttaen toimintamallien pilotoiteja merkittävillä lastensuojelun yhdyspinnoilla. Hankkeen päätoimintakieli on suomi ja hankkeen toimenpiteitä toteutetaan myös ruotsiksi.

Taulukko 2. Työpakettit ja niiden toimenpiteet, tuotokset ja toivotut vaikutukset.

Tavoitteet	Työpakettit	Toimenpiteet	Tuotokset ja tulokset
TAVOITE 1 Lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ja nuoret saavat nykyistä paremman tuen koulunkäyntiinsä sekä tarvitsemansa mielenterveys- ja päihdepalvelut	Työpaketti 1 Monialaisen osaamisen tuki ja palveluiden sujuvuus	-muodostetaan tilannekuva monialaisen lastensuojelun ja sen rajapintojen sekä palveluketjujen toimivuudesta ja kehittämistarpeista -tuotetaan hankkeen tavoitteita tukevaa sähköistä materiaalia -järjestetään digitaalisella alustalla esim. monialaisia temaattisia työpajoja, koulutuksia, työseminaareja -kartoitetaan ammattiryhmien välisten digitaalisten konsultaatioiden sekä työntekijöiden vertaistuellisten keskustelujen mahdollisuutta -pilotoidaan arviointi- ja työskentely- ja toimintamalleja monialaisesti	Tarvekartoitus Kehittämismateriaalit Kehittämistapahtumat tallenteineen Toimintamallit <i>Palveluketjujen sujuvuuden paraneminen</i>
TAVOITE 2 Lastensuojelun monialainen osaaminen vahvistuu	Työpaketti 2 Systeemisen lastensuojelun vahvistaminen alueella	-kartoitetaan alueen tilannekuva ja tarpeet systeemisen lastensuojelun osalta -systeemisen lastensuojelun ydinelementtien vahvistaminen alueella -systeemisen lastensuojelun koordinointi alueella -yhteistyö kansallisen systeemisen lastensuojelun kehittämisen kanssa -koulutettujen tiimien täydennyskoulutus	Systeemisen lastensuojelun vahvistaminen alueella Systeemisen ajattelun vahvistuminen yhdyspinnoilla

			<i>Systemisen lastensuojelun leviäminen ja vahvistuminen</i>
TAVOITE 3 Lastensuojelun piirissä olevien lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet lisääntyvät	Työpaketti 3 Kokonaisvaltaisen hankeyhteistyökokemusasiantuntijoiden kanssa	-kartoitetaan ja otetaan käyttöön hyviä käytäntöjä kokemusasiantuntijoiden kanssa työskentelystä alueella Kokemusasiantuntijat: -järjestävät koulutuksia -järjestävät lastensuojelun piirissä oleville nuorille, kokemusasiantuntijoille sekä ammattilaisille tarkoitettuja foorumeita -osallistuvat materiaalin tuotantoon -Kokemusasiantuntijoille nimetään hankkeesta yhteyshenkilö(t)	Tarvekartoitus Kehittämismateriaalit Kehittämistapahtumat tallenteineen Toimintamallit <i>Palveluketjujen sujuvuuden paraneminen</i>

Työpaketti 1: Monialaisen osaamisen tuki ja palveluiden sujuvuus. Tässä työpaketissa tavoitellaan palveluketjujen puutteiden korjaamista ja sujuvuuden parantamista monialaisen yhteistyön avulla. Työpaketissa kartoitetaan monialaisen lastensuojelun ja rajapintojen tilannekuvaa, kehittämistarpeita ja palveluketjujen sujuvuutta. Kehittämistarpeisiin ja tavoitteisiin vastataan järjestämällä sähköisellä työskentelyalustalla temaattisia koulutuksia ja työpajoja sekä laaditaan hankkeen tavoitteita tukevaa sähköistä materiaalia. Työpaketissa pilotoidaan eri yhdyspintojen tarpeet huomioiden erilaisia arviointi- ja työmenetelmiä sekä monialaisen lastensuojelun toteutumisen mahdollistavia toimintatapoja. Työpaketissa keskitytään työskentelyyn erityisesti lastensuojelun, mielenterveys- ja päihdepalveluiden sekä sivistystoimen yhdyspinnoilla. Lastensuojelun ja mielenterveyspalvelujen yhdyspinnalla tapahtuvan yhteisen työn kehittämiseksi hankkeessa työskentelee sosiaalihuollon asiantuntijoiden rinnalla lasten mielenterveyden erityisasiantuntija. Julkisen ja kolmannen sektorin lisäksi kokemusasiantuntijat osallistuvat aktiivisesti työpakettiin. Kehittämistoiminnassa tullaan tekemään tiivistä yhteistyötä muiden lastensuojeluun liittyvien hankkeiden ja verkostojen (VIP-verkosto, OT-keskuskehittäminen, Ohjaamo- ja Valteri-toiminta) sekä maakuntien alueellisten sote-keskuskehittämishankkeiden ja rakennusuudistushankkeiden kanssa. FSKC tukee työpaketissa systemisen lastensuojelun ruotsinkielistä toteutusta. Työpaketti 1 tukee hankkeen ensimmäisen tavoitteen, *Lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ja nuoret saavat nykyistä paremman tuen koulunkäyntiinsä sekä tarvitsemansa mielenterveys- ja päihdepalvelut,* mukaista työskentelyä.

Työpaketti 2: Systemisen lastensuojelun vahvistaminen alueella. Työpaketin tuloksena systeminen lastensuojelu leviää ja vahvistuu YTA-alueella. Työpaketin toimintoina edistetään, yhteen sovitetaan ja koordinoidaan systemisen lastensuojelun kehittämistä YTA-alueella, toteutetaan koulutettujen tiimien täydennyskoulutusta sekä vahvistetaan systemisen lastensuojelun ydinelementtejä. Sosiaalialan osaamiskeskukset ovat sopineet, että yhteistyössä muiden monialaisten lastensuojelun kehittämishankkeiden kanssa tuotetaan ”johdatus systemiseen lastensuojeluun”- verkkokoulutus, jota tarjotaan valtakunnallisesti lastensuojelun yhdyspinnoilla työskenteleville tahoille. Lisäksi tehdään kansallisesti yhteistyötä systemisen lastensuojelun kehittämiseksi. Työpaketin toiminnoissa oleellista on alueen suurimman kaupungin Turun, sekä Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikön aktiivinen työskentely. FSKC tukee työpaketissa systemisen lastensuojelun ruotsinkielistä toteutusta.

Työpaketti 3: Kokonaisvaltainen hankeyhteistyö kokemusasiantuntijoiden kanssa. Hankkeen kolmannen työpaketin tavoitteena on palveluketjujen sujuvuuden paraneminen. Tuotoksina tässä työpaketissa ovat tarvekartoitus, kehittämistapahtumien ja -materiaalien tekeminen sekä toimintamallien luominen kokemusasiantuntijatyöskentelyyn. Työpaketissa kartoitetaan ja otetaan käyttöön hyviä käytäntöjä kokemusasiantuntijoiden kanssa työskentelystä alueella. Kokemusasiantuntijat osallistuvat hankkeessa kehittämistyöhön, järjestävät koulutuksia sekä foorumeita ja osallistuvat hankemateriaalien laatimiseen. Kokemusasiantuntijat otetaan mukaan lastensuojelun kehittämistyöhön muiden asiantuntijaryhmien kanssa tasavertaisina kumppaneina, eettisen työskentelyn periaatteet sekä hyvät käytännöt huomioiden. Kokemusasiantuntijoille nimetään hankkeesta yhteyshenkilö(t) ja heidän työnohjauksestaan huolehditaan. Hankkeeseen osallistuvat Auta Lasta ry Veturointi -toiminnallaan sekä Satanuoret. Työpaketti kolme on hankkeen kolmannen tavoitteen, *Lastensuojelun piirissä olevien lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet lisääntyvät*, mukainen.

3.2. Alustava työsuunnitelma

Hanke etenee alustavan työsuunnitelman mukaisesti. Aikataulua tarkennetaan hankkeen toteuttamissuunnitelmassa.

Taulukko 3. Työsuunnitelma

Työpaketti	Tuotokset	2020	2021		2022	
		marras- jouluku u	tammiku u- kesäkuu	heinäku u- jouluku	tammikuu -kesäkuu	heinäkuu - jouluku
1: Monialaisen osaamisen tuki ja palveluiden sujuuus	Tarvekartoitus					
	Kehittämismateriaalit					
	Kehittämistapahtumat tallenteineen					
	Toimintamallit					
2: Systemisen lastensuojelun vahvistaminen alueella	Systemisen lastensuojelun vahvistaminen					
3: Kokonaisvaltainen hankeyhteistyö kokemusasiantuntijoiden kanssa	Tarvekartoitus					
	Kehittämismateriaalit					
	Kehittämistapahtumat tallenteineen					
	Toimintamallit					

4. Hankkeen organisointi

4.1. Toteuttajat

Hankkeen hallinnoijana toimii Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy VASSO Ab, jonka toimitusjohtaja toimii hankkeen vastuuhenkilönä. Hän valvoo hallinnoijan edustajana hankkeen toteutusta, vastaa hankkeen toimintaedellytyksistä sekä neuvottelee hankkeen rahoitukseen liittyvistä kysymyksistä rahoittajan kanssa. Hän toimii projektipäällikön esimiehenä.

Osatoteuttajia ovat Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy VASSO Ab, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIA, Sosiaalialan osaamiskeskus Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Satakunnassa Pikassos Oy sekä Ab Det finlandssvenska

kompetenscentret inom det sociala området (FSKC). Lisäksi muita osatoteuttajia ovat Turun yliopistollinen keskussairaala, Satakunnan lastensuojelun kehittämisyksikkö ja Turun kaupunki.

Osatoteuttajat osallistuvat toteuttamiseen hankkeen YTA-alueella ja omilla toiminta-alueillaan tehtävissä toimenpiteissä pääpainon ollessa hankkeen yhteisissä tavoitteissa ja toimenpiteissä. Hankkeen hallinnoijan ja osatoteuttajien tehtävät ja vastuut määritellään tarkemmin hankkeen alkaessa tehtävässä yhteistyösopimuksessa, joka tehdään rahoittajan ohjeiden mukaisesti. YTA-alueen kunnat ovat hyväksyneet osallistumisen hankkeeseen. Hanke on käsitelty Varsinais-Suomessa sote-johtajien kokouksessa, Satakunnassa lastensuojelun kehittämisyksikön ohjausryhmässä sekä palvelurakennetyöryhmässä (kaikki kunnat edustettuina) sekä Pohjanmaalla SONet BOTNIAn ylimaakunnallisessa johtoryhmä, jossa kuntaedustus. Hankkeen kehittämistoimintaan kutsutaan avoimesti mukaan kohderyhmien edustajat, kolmas sektori ja kokemusasiantuntijat.

4.2. Hankeroolit ja henkilöstöresurssit

Hankkeen operatiivisesta toteuttamisesta vastaa hankeverkosto, joka muodostuu hankkeen henkilöstöstä.

Projektipäällikkö

- kokonaisvastuu hankkeesta ja hallinnosta
- vastaa koko hankkeen alueellisesta, eri vastualueiden välisestä ja hanketyön valtakunnallisesta koordinaatiosta sekä ohjausryhmätyöskentelystä
- toimii yhteyshenkilönä rahoittajaan ja toteutusta ohjaaviin viranomaisiin
- vastuu verkostoyhteistyöstä
- vastaa hankkeen viestinnästä yhdessä projektikoordinaattorin ja muun hankeverkoston kanssa
- osallistuu tarpeen mukaan kohderyhmätyöskentelyyn (työpaketti 1, mielenterveysosuus)
- vastuu verkkoalustasta (Howspace) sisältöineen
- vastuu alkuselvityksestä sekä loppujulkaisun koonnista

Projektisihteeri

- vastuu hankkeen viestinnän suunnittelusta ja toteuttamisesta
- sisältöjen tuottaminen ohjeistuksen mukaan verkkoalustalle sekä sosiaaliseen mediaan jne.
- sähköisen verkkoalustan (Howspace) hallinnoija yhdessä hankepäällikön kanssa
- vastuu sosiaalisesta mediasta ja nettisivusta
- tapahtumajärjestelyt

Lastensuojelun erityisasiantuntijat, systeemisen työotteen erityissuunnittelija, lasten mielenterveyden erityissuunnittelija

- toteuttaa kehittämistyötä sähköisellä verkkoalustalla: vastaa erityisesti oman vastuu- ja teema-alueen kehittämissisällöistä, työpajoista ja tuotoksista
- ylläpitää vuorovaikutteisesta kehittämistyötä ja aktivoi osallistujia
- koordinoi asiantuntijoiden verkostoja omalla osaamiskeskusalueellaan sekä oman teema-alueen kehittämisverkostoa YTA-alueella
 - päivittää verkostojen yhteystietoja
 - vastaa oman alueensa viestinnästä yhteistyössä hankekoordinaattorin kanssa

- järjestää oman teema-alueensa verkostojen etätapaamiset
- tukee YTA-alueen asiantuntijoita tarvittaessa esimerkiksi sähköpostitse
- tekee hankkeen yhteistyötä osaamiskeskusalueensa muiden hankkeiden ja verkostojen kanssa
 - esimerkiksi osallistuu kokouksiin ja työpajoihin
 - seuraa uudistushankkeita lastensuojelun näkökulmasta ja nostaa tarvittaessa ongelmakohtia käsittelyyn
- raportoi oman teema-alueen toiminnasta hankkeessa.

Hankeverkosto

- Hankkeen operatiivisesta toteuttamisesta vastaa hankeverkosto, joka muodostuu hankkeen henkilöstöstä.
- Hankeverkostoon kuuluvat osatoteuttajien edustajat, jotka ovat hanketyössä mukana omalla työpanoksella

Taulukko 4. Henkilöstöresurssit

TTNimike	Organisaatio	Työaika	Vastuualue	1	2	3
Lastensuojelun erityisasiantuntija	Pikassos	100%; 28 htkk	lastensuojelu/koulu, systeeminen lastensuojelu	x	x	x
Lastensuojelun erityisasiantuntija	Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö	40 %; 11,2 htkk	lastensuojelu/koulu,	x		x
Lastensuojelun erityisasiantuntija	SONetBOTNIA	2* 50%; 28 htkk	lastensuojelu/päihteet, systeeminen lastensuojelu	x	x	
Projektipäällikkö	Vasso	100%; 28 htkk	Hankehallinto, lastensuojelu/mielenterveys, sosiaalihuollon osaaminen	x		
Systeemisen työotteen erityissuunnittelija	Vasso	50%; 14 htkk	systeeminen lastensuojelu	x	x	
Lastensuojelun erityisasiantuntija	Vasso	50%; 14 htkk	kokemusasiantuntijat	x		x
Lasten mielenterveyden erityissuunnittelija	TYKS	100%; 28 htkk	lastensuojelu/mielenterveys, terveydenhuollon osaaminen	x		
Sosiaalihuollon erityisasiantuntija	TYKS	20 %; 5,6 htkk	lastensuojelu/mielenterveys, sosiaalihuollon osaaminen	x		
Projektisihteeri	Vasso	50%; 14 htkk	viestintä, hankkeen käytännöt	x	x	
Sosiaalihuollon erityisasiantuntija	FSKC	20%; 5,6 htkk	kaksikielisyyskysymykset	x	x	
Lastensuojelun erityisasiantuntija	Turun kaupunki	20 %; 5,6 htkk	systeeminen lastensuojelu		x	

4.3. Asiakkaiden osallistuminen hankkeeseen

Hankkeen onnistunut toteutus edellyttää tiivistä yhteistyötä asiakkaiden kanssa. Kokemusasiantuntijuus tuo kokemustietoa ammatillisen asiantuntijuuden sekä työelämäkokemuksen rinnalle. Kokemusasiantuntijoiden tarjoamien näkökulmien avulla lapsen/nuoren sekä koko perheen kokemukset nousevat työskentelyn ytimeen, sekä mahdollistavat ratkaisukeskeisen ja vuorovaikutuksellisen työskentelykokemuksen, systeemisenkin työskentelytavan mukaisesti. Hankkeen toimintaan osallistuvat Auta Lasta ry:n Veturointi -hanke sekä Satanuoret.

Kokemusasiantuntijoina toimivat tehtävään valmennuksen saaneet eri ikäiset lastensuojelun kokemusasiantuntijat. Hankkeessa hyödynnetään kokemusosaamiseen perustuvaa yhteiskehittämistä ja vaikuttamistyötä. Kokemusasiantuntijat toimivat koko hankkeen ajan asiantuntijoina muiden asiantuntijoiden rinnalla. Lisäksi kokemusasiantuntijat voivat järjestää koulutuksia sekä asiakkaille tarkoitettuja työpajoja hankkeen digitaalisella alustalla, jonne nuoret otetaan aktiivisesti mukaan kehittämään lastensuojelun käytäntöjä. Kehittämistyöhön osallistuvien ammattilaisten tehtävänä on viedä nuorten ääntä eteenpäin.

Hankkeen kehittämisalustalla voidaan hyödyntää erilaisia kokemusasiantuntijoiden menetelmiä kuten esim. kokemuskirjastoa (kokemusasiantuntijoiden omat kertomukset), asiakasraati sekä ammattilaisille tarkoitettu matalan kynnyksen konsultointi. Kokemusasiantuntijoiden kanssa työskennellään eettisesti, heille tullaan nimeämään hankkeesta yhteyshenkilöt ja heidän työnohjauksestaan huolehditaan.

4.4. Kustannukset ja rahoitus

Koko hankkeen kustannusarvio on 1 204 232 € ja se on hankesuunnitelman liitteenä. Haettava valtionavustus on 80% kokonaiskustannuksista.

Taulukko 5. Hankkeen talousarvio 2020–2022 (muokkaa)

	% osuus	Valtionavustus	Kustannukset yht.
Vasso	40,43	456 278	486 868
SONet BOTNIA	17,41	167 680	209 600
Pikassos	16,66	200 600	200 600
FSKC	3,95	38 016	47 520
Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö	5,18	0	62 400
TYKS	14,39	104 306	173 244
Turun kaupunki	1,99	0	24 000
Yht.	100	966 880	1 204 232

4.5. Ohjausryhmä

Hankkeen ohjausryhmä ohjaa, tukee ja seuraa hankkeen etenemistä. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii hallinnoivan osaamiskeskuksen johtaja. Ohjausryhmässä huomioidaan monialaisuuden toteutuminen. Ohjausryhmässä on edustus lastensuojelusta, sivistystoimesta, päihdepalveluista, mielenterveyspalveluista, jokaisesta sosiaalialan osaamiskeskuksista, kuntaedustus maakunnista, korkeakouluista, sosiaalialan järjestöistä sekä kokemusasiantuntija ja hankkeelle nimetyt edustaja STM:stä. Tarvittaessa ohjausryhmää voidaan täydentää tai kutsua asiantuntijoita kokouksiin kuultavaksi

4.6. Viestintä

Hankkeen viestintä tukee työpakettien toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Viestinnän tavoitteena on tiedottaa hankkeen etenemisestä ja tuloksista aktiivisesti ja tasaisin väliajoin koko hankeajan. Tarkempi viestintäsuunnitelma laaditaan hankkeen käynnistyessä ja se tarkistetaan säännöllisesti ja päivitetään tarvittaessa. Aktiivinen viestintä lisää hankkeen näkyvyyttä ja motivoi hankkeen toimijoita sitoutumaan kehittämistyöhön. Hankkeen viestinnän

toteuttamisessa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että ajankohtaista tietoa on helposti saatavilla.

Viestinnästä vastaa koko hankehenkilöstö. Jokainen hankeorganisaation jäsen on vastuussa viestinnästä omille verkostoilleen. Viestinnän avulla turvataan hankemateriaalien levittäminen ja saatavuus kohderyhmille.

4.7. Seuranta ja arviointi

Hankkeesta raportoidaan rahoittajalle voimassa olevien raportointiohjeiden mukaisesti. Hankkeen taloutta ja toimintaa koskevat väliraportit toimitetaan rahoittajalle maksatushakemuksen liitteenä. Raportoinnista vastaa hanketta hallinnoiva osaamiskeskus. Osatoteuttajat toimittavat toiminta-, talousraportit hallinnoijalle rahoittajan edellyttämiä raportteja varten. Osatoteuttajat arkistivat työaikaan liittyvät raportit. Maksatushakemukset toimitetaan rahoittajan päätöksessään ilmoittaman 6 kuukauden välein.

Arviointi on kiinteä osa kehittämistyötä. Tavoitteiden toteutumista seurataan koko hankeajan ohjausryhmässä. Arvioinnin teemoja ovat organisoituminen ja hallinnointi, tulokset ja vaikuttavuus. Hankkeelle tehdään arviointisuunnitelma.

Hankkeessa tehdään alkuarvio lähtötilanteesta, väliarviointi ja loppuarviointi. Alkuarviointi ja väliarviointi voidaan suorittaa kyselylomakkeilla (esim. webropol) jälkimmäistä ryhmäkeskustelulla täydentäen. Loppuarvioinnissa käytetään hyväksi todettua yhteiskehittämistä ja arviointimenetelmää. Arviointi on dialoginen, kuunnellen kaikkien relevanttien toimijoiden näkökulmia, mukaan lukien lasten ja nuorten näkökulmat. Sosiaalialan osaamiskeskukset ovat perustaneet kansallisen arviointityöryhmän, johon kuuluu edustaja kaikilta maakunnilta. Hankkeen arvioinnissa tehdään yhteistyötä sosiaalialan osaamiskeskusten kansallisen työryhmän kanssa, jotta saadaan yhdenmukaiset periaatteet ja menetelmät arviointiin.

Hankkeen työpaketit arvioidaan sekä erillisinä kokonaisuuksina että osana hankkeen kokonaisarviointia. Hankkeen arvioinnin tuloksista tiedotetaan laajasti ja loppuarviointi tulee ohjaamaan hankkeen aikana kehitettyjen käytäntöjen käyttöön ottamista hankealueella. Hankkeesta julkaistaan loppuraportti mihin tulee keskeisimmät tulokset ja juurruttamissuunnitelma.